

Natuurtoets

Behoort bij besluit van B & W
van Leidschendam-Voorburg

Kinderdagverblijf het Pinkeltje e.o. Gemeente Leidschendam-Voorburg

NatuurInclusief
Ecologisch advies- en projectbureau

Natuurtoets

Kinderdagverblijf het Pinkeltje e.o. Gemeente Leidschendam-Voorburg

Datum uitgave: 23 juli 2018

Auteur: Josine de Jongh

Kwaliteitscontrole: Jarno Beijk

Productie: NatuurInclusief
Adres: Korenbree 23A
7271 LH Borculo
Tel.: +31 (0)545 723032
Mail: info@natuurinclusief.nl
Web: www.natuurinclusief.nl

In opdracht van : Naam: Gemeente Leidschendam-Voorburg
Judith Stoffels
Adres: Postbus 1005
2260 BA Leidschendam
Tel.: 070-3009000
Mail: jbn.stoffels@leidschendam-voorborg.nl
Web: www.lv.nl

NatuurInclusief is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van NatuurInclusief; opdrachtgever vrijwaart NatuurInclusief voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en NatuurInclusief, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
2 Onderzoekslocatie	6
2.1 Beschrijving onderzoekslocatie	6
2.2 Geplande ingreep	8
3 Onderzoeksmethode	9
3.1 Bureaustudie	9
3.2 Veldonderzoek	9
4 Ligging t.o.v beschermde gebieden	10
4.1 Natuurnetwerk Nederland	10
4.2 Ligging plangebied t.o.v. Natuurnetwerk	10
4.3 Natura 2000- gebied	11
4.4 Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000-gebieden	11
5 Resultaten flora en fauna	12
5.1 Planten	12
5.2 Vleermuizen	13
5.3 Grondgebonden zoogdieren	15
5.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)	15
5.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten	16
5.6 Amfibieën	17
5.7 Reptielen	17
5.8 Vissen	17
5.9 Insecten en overige ongewervelden	18
6. Conclusie + aanbeveling	19
Literatuur	20
Bijlage 1 Wetgeving	21

Samenvatting

Gemeente Leidschendam-Voorburg is voornemens het aanwezige kinderdagverblijf te slopen en een aantal bomen en struweel te verwijderen waarna nieuwbouw plaatsvindt.

De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaatsen aantasten. NatuurInclusief heeft van gemeente Leidschendam-Voorburg dan ook opdracht gekregen voor het uitvoeren van een natuurtoets. Op 14 juli 2018 heeft het veldbezoek plaatsgevonden.

Door de aanwezigheid van openingen in het gebouw is aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen noodzakelijk. In de aanwezige bomen zijn geen mogelijkheden aangetroffen voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Wel zijn er vleermuiskasten aanwezig in een aantal bomen die voor compensatie van een voorgaand project hebben gediend. Deze moeten voorafgaand aan de kap worden gecontroleerd op aanwezigheid van vleermuizen. Wanneer deze niet aanwezig zijn kunnen de kasten worden verwijderd, mits de permanente compensatie m.b.t. het project waar ze voor hangen is voltooid.

Daarnaast dient te allen tijde rekening te worden gehouden met algemeen voorkomende broedvogels en is het raadzaam om het plangebied af schermen met amfibie werende schermen wanneer deze voor langere tijd braak komt te liggen.

Wanneer na aanvullend onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen van de beschermde soorten aanwezig zijn en er overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming voorzien worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Zuid-Holland noodzakelijk. Mogelijk dat er naar aanleiding van de ontheffing compenserende- of mitigerende maatregelen worden geëist.

1 Inleiding

Gemeente Leidschendam-Voorburg is voornemens kinderdagverblijf het Pinkeltje te slopen waarna nieuwbouw plaats zal vinden. Tevens zal op het perceel gelegen tussen de Rijnlandlaan en Hendrik van Boeijenlaan nieuwbouw plaatsvinden en wordt het terrein verder heringericht.

De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen aanwezige beschermde plant- of diersoorten en groei- of verblijfplaatsen aantasten. Het voorliggende rapport is een uitwerking van de resultaten van de natuurtoets. Een natuurtoets is een onderzoek waarbij onderzocht wordt of in- of rond het plangebied beschermde planten- of diersoorten worden verwacht die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de geplande activiteiten. Wanneer beschermde soorten verwacht worden, is het noodzakelijk dat aanvullend onderzoek uitgevoerd dient te worden. Daarnaast wordt bij een natuurtoetsing ingeschat of aanvullend onderzoek dient plaats te vinden naar de invloed van de geplande ingrepen op beschermde natuurgebieden (bijv. Natura 2000, gebieden) of het Natuurnetwerk Nederland (voorheen: Ecologische Hoofdstructuur). Een natuurtoets wordt uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een veldonderzoek.

Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten van de natuurtoets en een aanbeveling voor vervolgstappen.

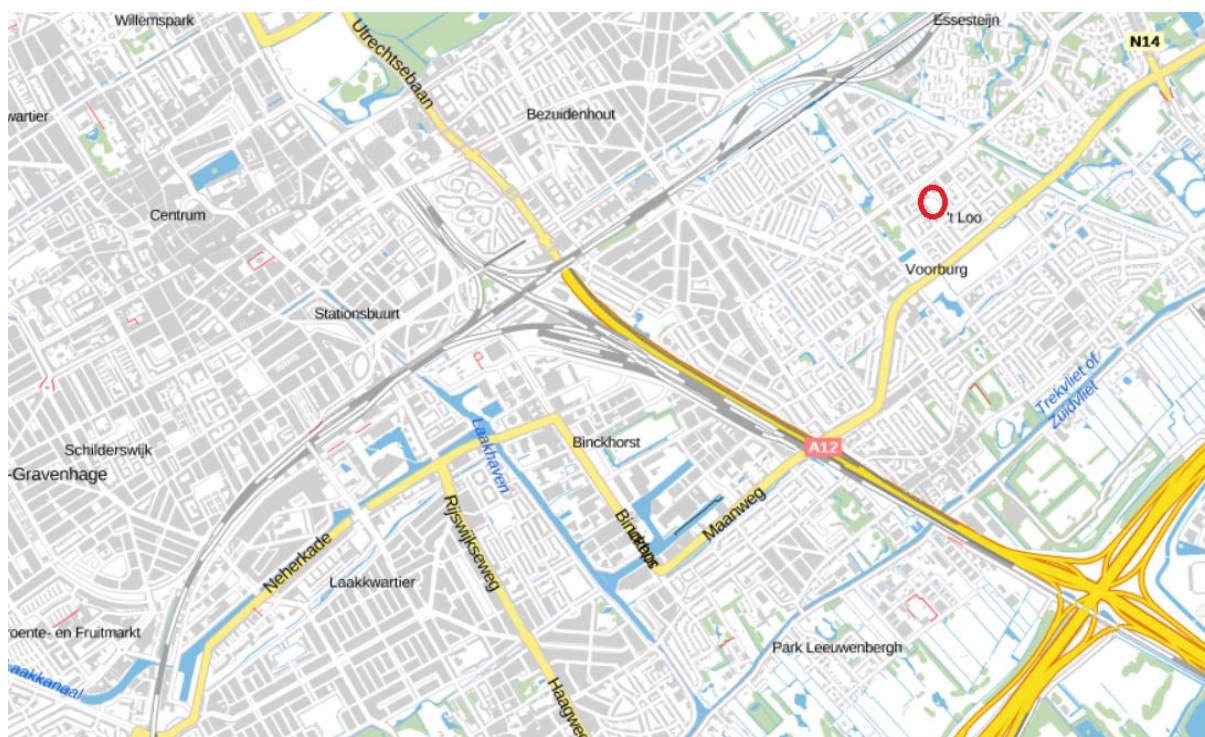
1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe de onderzoekslocatie eruitziet, hoe deze momenteel gebruikt wordt en wat de geplande ingreep inhoudt. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. Hoofdstuk 4 geeft de ligging ten opzichte van beschermde gebieden aan en in hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de ecologische waarden van het plangebied. In hoofdstuk 6 wordt afgesloten met de conclusie en eventuele vervolgstappen die moeten worden genomen.

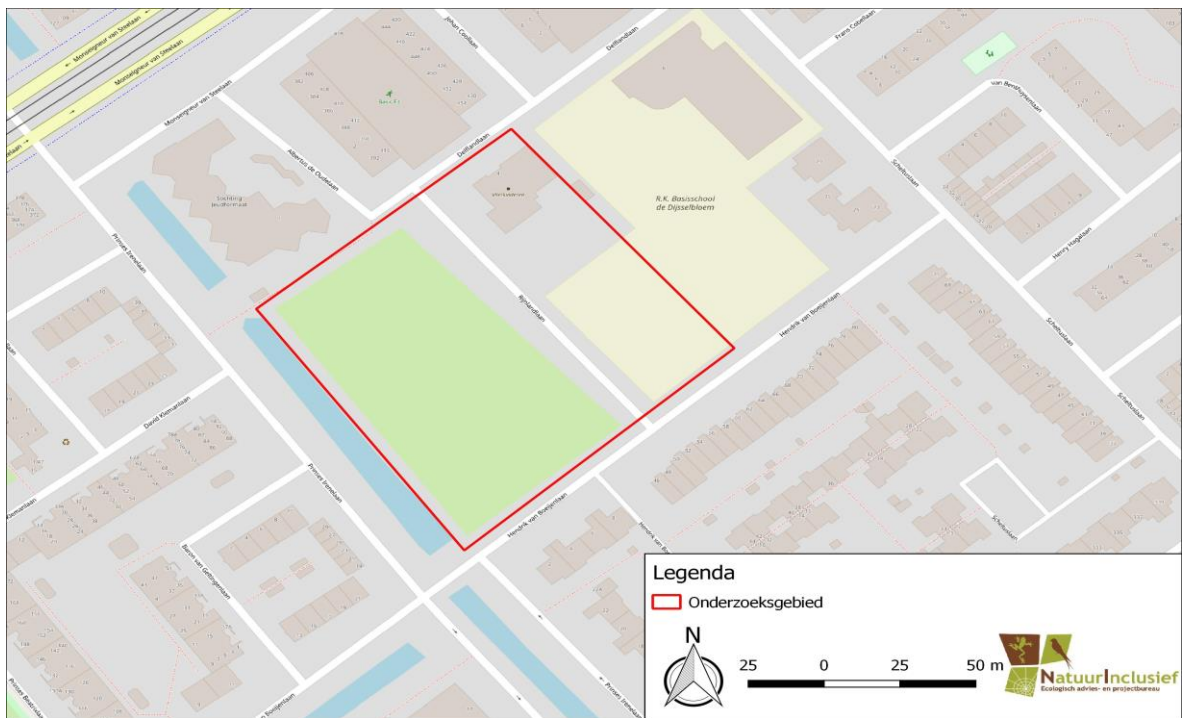
2 Onderzoekslocatie

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie

Het plangebied is gelegen tussen de straten Rijnlandlaan, Delflandlaan, Hendrik van Boeijenlaan en de Prinses Irenelaan, gemeente Leidschendam-Voorburg in de provincie Zuid-Holland. Het middelpunt van het plangebied bevat de coördinaten N 52.079168, E 4.363956. Het plangebied bestaat uit een kinderdagverblijf met klein schoolplein. Aan de overkant van de weg bestaat het plangebied uit een straks gemaaid grasveld met enkele bomen. Achter het kinderdagverblijf, ook in het plangebied, bevinden zich een aantal bomen en struikgewas. In figuur 1 en 2 is de onderzoekslocatie op ene topografische kaart weergegeven. De figuren 3 t/m 6 geven een impressie van het plangebied.

Figuur 1: Ligging plangebied (rode cirkel)

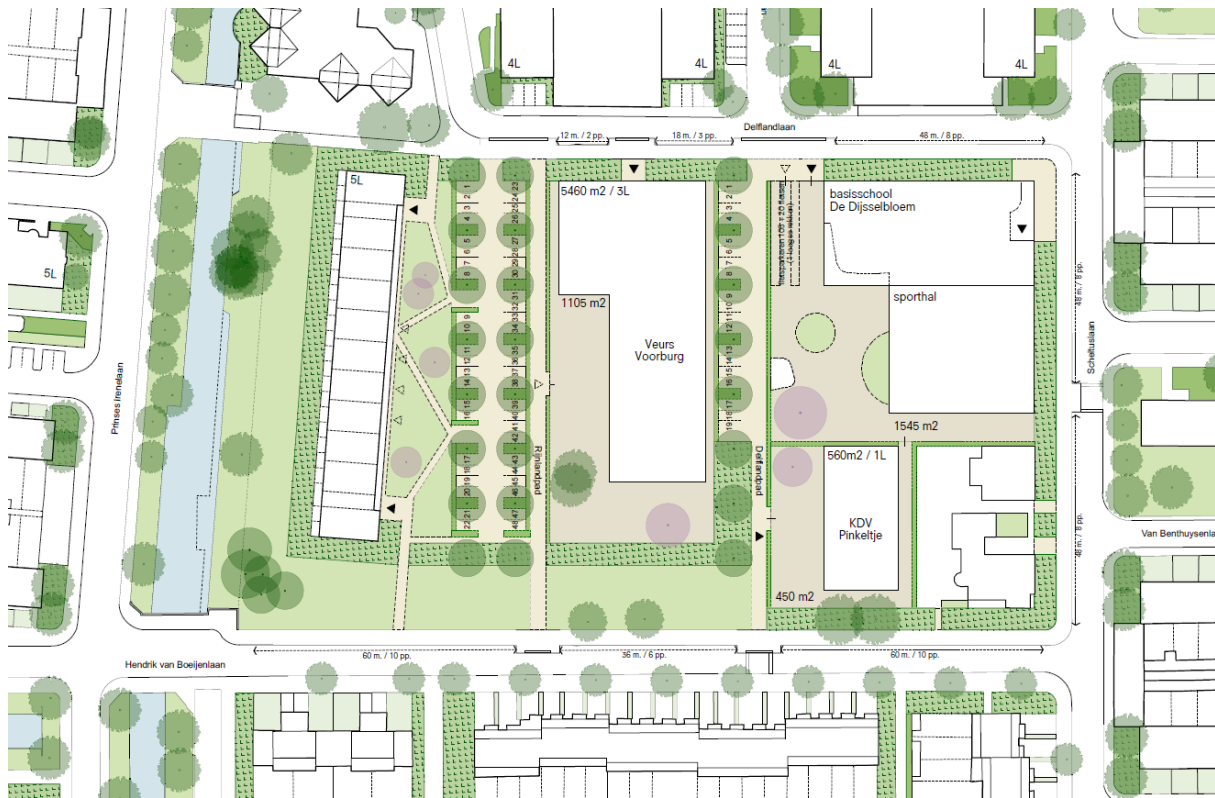
Figuur 2 Begrenzing onderzoekslocatie.

Figuur 3 t/m 6 Impressie plangebied.

2.2 Geplande ingreep

Gemeente Leidschendam-Voorburg heeft als voornemen om kinderdagverblijf het Pinkeltje te slopen waarna een nieuwe middelbare school, kinderdagverblijf en appartementen worden gerealiseerd. Daarnaast zal het omliggende terrein heringericht worden. Op de plek van het grasveld worden appartementen gerealiseerd met bijbehorende parkeerplaatsen. De geplande herinrichting vindt plaats vanaf het najaar 2019. Figuur 7 geeft een impressie van de toekomstige plannen.

Figuur 7: impressie toekomstige situatie

3 Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een eenmalig veldbezoek.

3.1 Bureaustudie

Bij de bureaustudie is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsgegevens. Aan de hand van verspreidingsatlassen wordt er nagegaan of er beschermde flora en fauna voorkomen in of nabij het plangebied. Echter is het vaak niet mogelijk de exacte locatie of datering van deze gegevens te achterhalen. De verspreidingsgegevens zijn veelal weergegeven in kilometerhokken (1x1 km) of in atlasblokken (5x5 km), de waarnemingen hebben dan ook meer betrekking op de regio en niet zo zeer op het plangebied. De gegevens uit de verspreidingsatlassen geven vaak dan ook alleen een indicatie of de soort in de omgeving voorkomt.

3.2 Veldonderzoek

Naast de bureaustudie heeft er een veldbezoek plaatsgevonden. Het veldbezoek is uitgevoerd op 14 juni 2018 door mevr. De Jongh, adviseur Ecologie bij NatuurInclusief. De weersomstandigheden waren hierbij ca. 24° C, droog en windkracht 2 bft.

Gedurende het veldbezoek is het plangebied beoordeeld op de ecologische potentie. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van geschikte habitat en de daarbij verwachte soorten en/of soortgroepen.

4 Ligging t.o.v beschermde gebieden

4.1 Natuurnetwerk Nederland

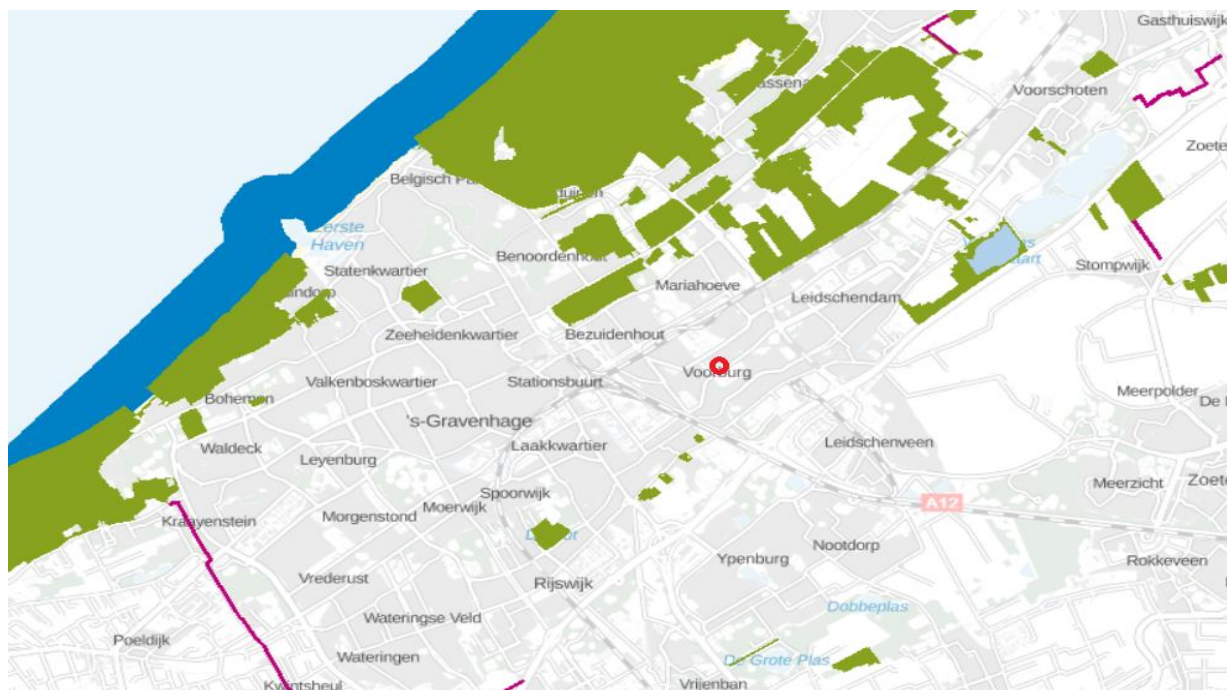
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd, is onderdeel van een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Het gaat hierbij om zowel kleine en grote natuurgebieden en agrarische gebieden. Al deze gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland worden met elkaar verbonden via ecologische verbindingzones. De ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat er verbindingen aanwezig zijn tussen de verschillende natuurgebieden zodat dieren zich makkelijker van het ene naar het andere leefgebied kunnen verplaatsen. Uiteindelijk moet het Natuurnetwerk Nederland samen met de natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van deze natuurgebieden en verbindingen dienen vermeden of gecompenseerd te worden.

Wanneer er ontwikkelingen plaatsvinden in NNN-gebieden is conform de Nota Ruimte en daarvoor Structuurschema Groene Ruimte het 'nee, tenzij' - regime van toepassing. In principe zijn ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van het gebied niet toegestaan. Het kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en/of er sprake is van groot openbaar belang. Voor ingrepen waarvoor geen reële alternatieven mogelijk zijn of die van groot openbaar belang zijn geldt de vereiste schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Tevens dient er gecompenseerd te worden. Om vast te stellen of de ontwikkelingen door kunnen gaan, dient er getoetst te worden volgens het 'nee, tenzij' - regime. De toetsing hiervoor staat beschreven in 'de Spelregels EHS', opgesteld in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en Provincies.

4.2 Ligging plangebied t.o.v. Natuurnetwerk

Het plangebied is niet gelegen binnen of in de buurt van het Natuurnetwerk (figuur 8). De locatie ligt middenin stedelijk gebied. Het dichtstbijzijnde natuurgebied is Meijndel en Berkheide en ligt op ruim 4 kilometer afstand. Effecten zijn dan ook uit te sluiten.

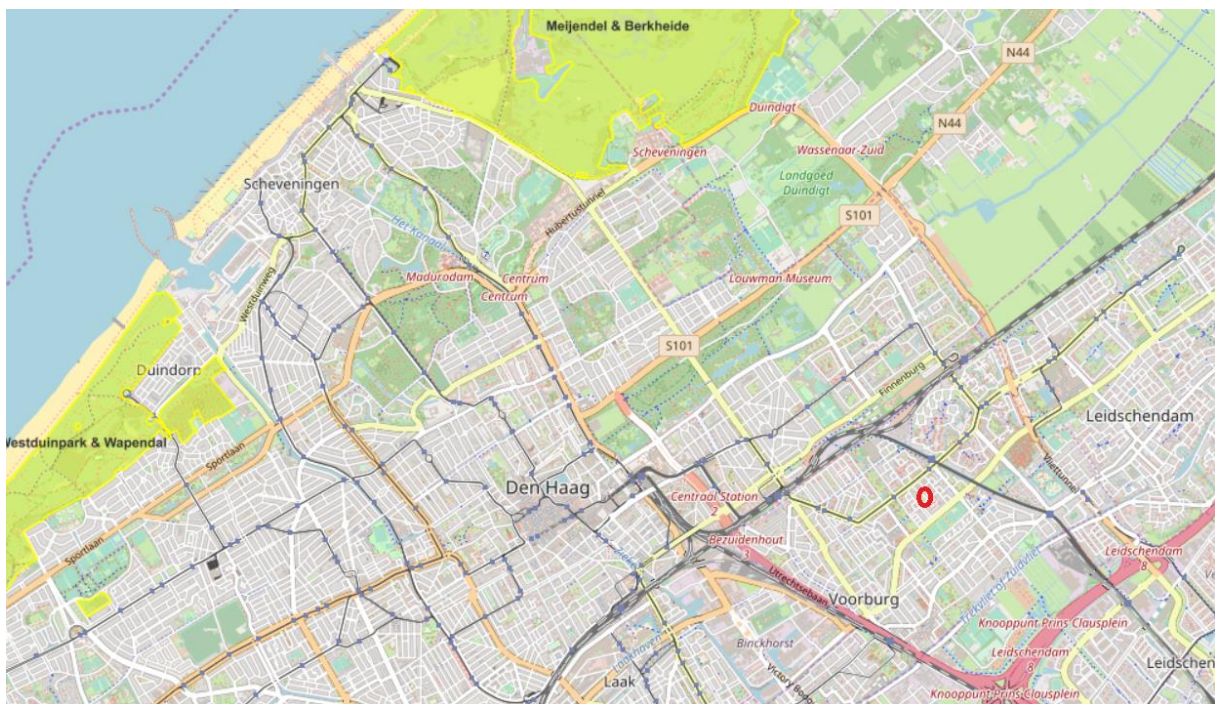
Figuur 8: Ligging plangebied (rode cirkel) t.o.v. NNN (bron: zuid-holland.nl)

4.3 Natura 2000- gebied

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke fauna en flora-soorten. De instandhoudingsdoelstellingen zijn allen beschreven in beheerplannen. Deze beheerplannen worden opgesteld voor ieder Natura 2000-gebied en geven duidelijkheid of geplande maatregelen en activiteiten al dan niet kunnen plaatsvinden. Wanneer er maatregelen of activiteiten uitgevoerd dienen te worden welke schadelijk en/of negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen hebben dient een vergunning bij de provincie of soms bij het ministerie van Economische Zaken aangevraagd te worden.

4.4 Ligging plangebied t.o.v. Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt op ca. 4 kilometer van een deel van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Meijndel en Berkheide (figuur 9). Door de afstand van het plangebied tot het natuurgebied en de geplande werkzaamheden worden er geen effecten op het gebied verwacht. NatuurInclusief adviseert daarom geen nadere toetsing van effecten op het gebied.

Figuur 9: Ligging van plangebied (rode cirkel) > 4 km en > 7 km ten opzichte van Meijndel & Berkheide en Westduinpark en Wapendal (Bron: Alterra (gele gebieden)).

5 Resultaten flora en fauna

5.1 Planten

Bureaustudie

Een groot aantal beschermde plantensoorten komt in de provincie Zuid-Holland voor. In de regio van het plangebied worden de volgende soorten genoemd: bokkenorchis (atlasblok 30-55), kluwenklokje (atlasblok 30-56), glad biggenkruid (atlasblok 30-45), muurbloem (atlasblok 30-46), stofzaad (30-45) en wilde ridderspoor (30-45 en 30-55).

Veldbezoek

Het plangebied betreft een kinderdagverblijf en een intensief beheerd grasveld met op enkele plaatsen een paar bomen en struiken (o.a. wilg, populier) binnen het stedelijk gebied.

Bokkenorchis

Bokkenorchis staat op zonnige tot half beschaduwde, matig droge tot vochtige, warme, voedsel- en stikstofarme, basen- en kalkrijke, humushoudende zandgrond en mergel. De grote, forse planten groeien in lage duinstruwelen en duingraslanden, aan bos- en struweelranden, in kalkgraslanden en bermen, op dijken en in hooilanden.

Bovengenoemd habitat is niet aangetroffen in het plangebied. Bokkenorchis kan dan ook worden uitgesloten. Een deel van het plangebied komt in hetzelfde atlasblok voor als natuurgebied Meijendel. Daar is deze soort wel bekend.

Kluwenklokje

Kluwenklokje houdt van een zonnige, soms licht beschaduwde plaats op matig droge tot vaak vochtige, matig voedselrijke, kalkhoudende en humushoudende grond (lemig zand, leem, zavel, mergel en stenige plaatsen). De soort wordt in bermen, grasland (kalkgrasland), iets ruderaal plaatsen, rivierdijken, zandige ruggen in uiterwaarden, bosranden, struwelen en soms in lichte bossen aangetroffen. Kluwenklokje is ook een tuinplant en kan verwilderd zijn.

Kluwenklokje is niet aangetroffen in het plangebied. Het gebied voldoet ook niet aan de habitateisen van de soort.

Glad biggenkruid

Deze soort komt voor op zonnige, warme, open plaatsen (pioniervegetatie) op droge, voedselarme, met name stikstofarme, zwak zure, kalkarme grond (leemarm en lemig zand). Vooral akkers (graanakkers en akkerranden), zeeduinen (laag blijvend duingrasland), bermen (open plekken en pas ingezaaide bermen) en grasland (gazons).

Glad biggenkruid is niet aangetroffen in het plangebied en wordt hier ook niet verwacht. De soort stelt specifieke eisen aan zijn groeiplaats welke in het plangebied niet aanwezig zijn.

Muurbloem

Muurbloem groeit alleen op zonnige plaatsen op droge, oude, sterk verweerde, met zachte kalkspecie gevoegde muren en kalkrotsen. Gedacht kan worden aan kademuren. Kerkhofmuren of oude stadsmuren en ruïnes.

Gezien de habitateisen van de soort komt deze soort niet voor in het plangebied. Een deel van het plangebied komt in hetzelfde atlasblok voor als natuurgebied Meijndel. Daar is deze soort mogelijk wel bekend.

Stofzaad

Stofzaad komt voor op beschaduwde plaatsen op vrij vochtige tot droge, voedselarme, kalkhoudende grond. De soort groeit vaak op plekken met nauwelijks andere ondergroei (zand, soms leem of mergel). Stofzaad parasiteert op de wortels van houtige planten. De soort komt voor in bossen, zeeduin (Kruipwilg- en duindoornstruweel) en oude landgoedbossen aan de binnenduinrand.

De soort is vermoedelijk in Meijndel aangetroffen. In het plangebied zijn geen geschikte groeimogelijkheden aanwezig voor Stofzaad.

Wilde ridderspoor

De soort komt op zonnige plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, matig bemeste, kalkrijke, omgewerkte zandige klei (zavel en lichte klei) voor. Akkers (wintergraanakkers), soms op ruderaal plaatsen, bij graansilo's en graanoverslagbedrijven zijn voorbeelden waar de soort voorkomt.

In het plangebied is geen geschikt habitat aangetroffen waar Wilde ridderspoor voor zou kunnen komen. Deze soort kan dan ook worden uitgesloten.

Conclusie

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen binnen het plangebied. De beschermde soorten die bij de bureaustudie naar boven zijn gekomen komen vermoedelijk in Meijndel voor (hetzelfde atlasblok). Er zijn geen geschikte groeimogelijkheden voor de genoemde soorten aanwezig in het plangebied. Aanvullend onderzoek of aanvullende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

5.2 Vleermuizen

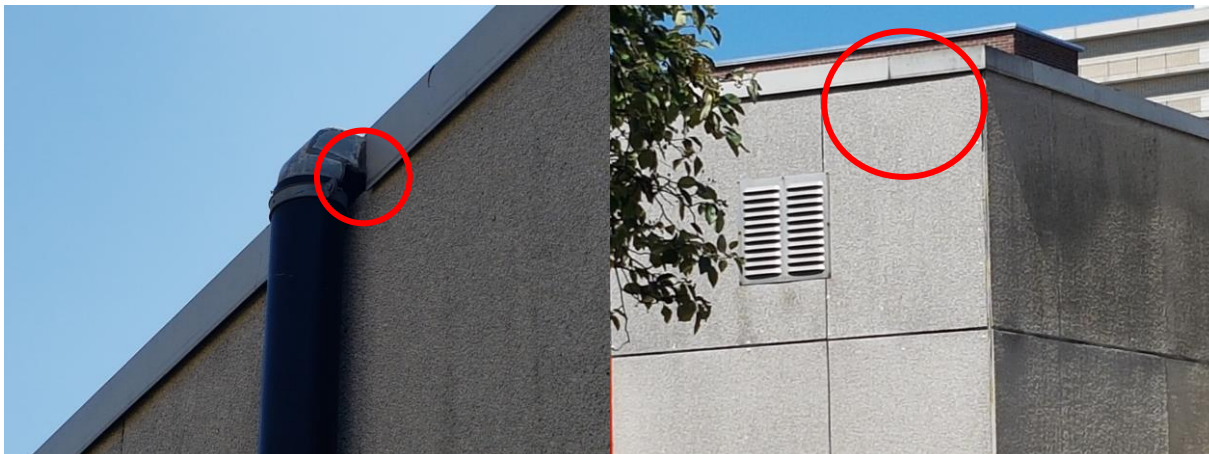
Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Hierdoor zijn alle vleermuizen beschermd tegen het verstoren, verwonden en doden van individuen, beschadigen en vernielen van hun vaste rust- en verblijfplaatsen en de daarbij behorende essentiële foerageergebieden en vliegroutes.

Bureaustudie

Een groot aantal van de 17 in Nederland voorkomende soorten vleermuizen kunnen worden aangetroffen in Zuid-Holland. Een aantal daarvan zijn zeldzaam of stellen zeer specifieke eisen aan hun verblijfplaatsen. Op basis van de landelijke verspreiding kunnen onder andere de volgende gebouwbewonende soorten verwacht worden in en rond het plangebied: laatvlieger, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Daarnaast is in 2016 direct naast het huidige plangebied vleermuisonderzoek uitgevoerd (Regelink, 2016). Hier zijn 3 verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen en zijn foeragerende ruige dwergvleermuizen.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn zowel het gebouw als de bomen gecontroleerd op mogelijkheden voor vleermuizen. Het gebouw bevat kieren, voornamelijk bij de aanwezige regenpijpen en dakranden (zie afbeelding 10) die toegang bieden tot de ruimte achter de gevelpanelen en dus geschikt kan zijn voor vleermuizen als verblijfplaats.

Figuur 10 Links: ruimte achter regenpijp. Rechts: ruimte achter dakrand en ventilatierooster.

Verblijfplaatsen bomen

De aanwezige bomen die mogelijk gekapt moeten worden bevatten geen holten die geschikt zijn voor vleermuizen. Wel zijn in een aantal bomen vleermuiskasten aangetroffen die mogelijk voor de compensatie van een ander project dienen. Hier moet bij de kap van de bomen rekening mee worden gehouden. Aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten is niet noodzakelijk.

Vleermuisverblijfplaatsen

Vleermuizen zijn niet in staat om zelf een verblijfplaats te creëren en zijn dan ook volledig afhankelijk van bestaande ruimtes in onder andere bomen en/of gebouwen. In bomen verblijven ze vaak in holtes of achter loszittend schors en in gebouwen in de spouw, onder de dakpannen, achter gevelbetimmering of op zolders. Waar ze verblijven is afhankelijk van de soort. Er is een onderscheid te maken tussen boombewonende (rosse vleermuis en watervleermuis) en gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis en laatvlieger), echter zijn er ook soorten die van beide gebruik maken (gewone grootvleermuis en ruige dwergvleermuis).

Gedurende het jaar maken ze gebruik van verschillende verblijfplaatsen met verschillende functies:

- Kraamverblijfplaats
- Zomerverblijfplaats
- Paarverblijfplaats
- Winterverblijfplaats

Niet alleen hebben de verschillende verblijfplaatsen verschillende functies, ze hebben ook verschillende eisen. In kraamverblijfplaatsen brengen vrouwtjes, vaak in grote kolonies, hun jongen groot. Belangrijk is dat het klimaat hier constant is en de temperatuur niet te laag daalt wanneer de vrouwtjes 's nachts op jacht gaan naar voedsel. Ook in de winterverblijfplaatsen, waar de vleermuizen in lethargie gaan, is het belangrijk dat het klimaat constant blijft en de temperatuur niet te ver onder het vriespunt daalt. Daarnaast kijken ze ook naar de ligging van de verblijfplaatsen, de afstand tot hun foerageergebied en bijvoorbeeld voor mannetjes in het paarseizoen of het langs een vliegroute van vrouwtjes ligt.

Foerageergebied/ vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige structuren in het landschap om zich tussen te verplaatsen en te foerageren, zoals houtsingels en watergangen. Omdat het plangebied een enkel klein gebouw en een paar bomen beslaat en er voldoende structuren naast en in de directe omgeving aanwezig zijn wordt niet verwacht dat eventuele vliegroutes of foerageergebied verstoord worden door de geplande ingreep.

Conclusie

Door de aanwezigheid van verschillende openingen aan de buitenkant van het kinderdagverblijf dient aanvullend onderzoek naar vleermuizen plaats te vinden om te beoordelen of vaste verblijf- of rustplaatsen aanwezig zijn.

5.3 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

In de atlasblokken waar het plangebied is gelegen worden o.a. de volgende beschermde soorten genoemd: eekhoorn, boommarter en steenmarter.

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek is gekeken naar mogelijkheden voor bovengenoemde soorten.

Steenmarter

Steenmarter komt tegenwoordig steeds vaker voor in grote steden. Wat van belang is, is dat er voldoende schuilmogelijkheden zijn en er voldoende groen aanwezig is waar de soort zijn voedsel zoekt. Steenmarters hebben hun verblijfplaats vaak in oude leegstaande gebouwen. Het aanwezige gebouw is niet toegankelijk voor steenmarter (openingen zijn te klein) waardoor verblijfplaatsen van steenmarter uitgesloten kunnen worden. Daarnaast zijn er amper groenelementen aanwezig in het plangebied waar de soort zou kunnen schuilen of voedsel zou kunnen zoeken. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van steenmarter in het plangebied.

Eekhoorn

Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied voor. In het plangebied staan maar een paar bomen die geschikt zouden kunnen zijn voor eekhoorn. Echter is de rest van het plangebied heel erg open, het biedt weinig beschutting of voedsel voor eekhoorn. Deze soort kan dan ook worden uitgesloten.

Boommarter

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen, de soort komt in allerlei typen en leeftijden bos voor. Het plangebied bevat geen geschikt habitat voor boommarter. De soort is wel bekend in Meijndel. Daar een deel van het plangebied in hetzelfde atlasblok ligt als natuurgebied Meijndel komt deze soort tijdens de bureaustudie naar boven. Echter kan boommarter worden uitgesloten in het plangebied.

Conclusie

Aanvullend onderzoek naar beschermde grondgebonden zoogdieren is niet noodzakelijk.

5.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)

Het is in Nederland verboden nesten, holten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen en te verstoren wanneer deze in gebruik genomen worden. Alle broedende vogels en hun nesten zijn in Nederland dan ook strikt beschermd door de Wet natuurbescherming. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met aanwezige broedende vogels. Wanneer broedende vogels aanwezig zijn dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van deze vogelsoorten. Wanneer broedende vogels direct grenzend aan het plangebied aanwezig zijn zal door een deskundige op het gebied van vogels moeten worden bepaald of de werkzaamheden in het broedseizoen kunnen worden uitgevoerd.

Bureaustudie

Een aantal broedvogels komt voor in de regio. Waaronder algemene soorten zoals koolmees, houtduif en ekster.

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek zijn geen broedende vogelsoorten waargenomen in het plangebied. Ekster en houtduif zijn wel vliegend waargenomen. Echter is het broedseizoen grotendeels op zijn eind, waardoor het vinden van broedgevallen klein is. Voor de ingang van het kinderdagverblijf staat een boom die geschikt is voor broedvogels (zie afbeelding 11). Daarnaast is het groen direct achter het kinderdagverblijf vanwege de dichtheid geschikt

voor broedvogels. Al het te verwijderen struweel moet dan ook voorafgaan aan de kap gecontroleerd worden op broedgevallen.

Figuur 11: Boom met mogelijkheden voor broedvogels.

Conclusie

Verschillende algemeen voorkomende broedvogels worden verwacht in- en rond het plangebied. Het te verwijderen struweel en de bomen kunnen geschikt zijn voor vogels om in te nestelen. Op de soorten met een jaarrond beschermde nesten na (zie volgende paragraaf) zijn de nesten van broedende vogels buiten de broedperiode niet beschermd. Gedurende de broedperiode geldt een algeheel verbod op het beschadigen en vernielen van nesten en het verstoren van broedende vogels. Er is geen wettelijk vastgestelde periode als broedseizoen. Voor de wet is er sprake van broedperiode als er sprake is van een broedgeval. Direct voorafgaand aan de werkzaamheden dient onderzocht te worden of er broedgevallen in- en rond het plangebied aanwezig zijn. Vooraf maatregelen nemen om te voorkomen dat broedvogels gaan nestelen is toegestaan, mits er geen sprake is van aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten.

5.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Een aantal vogelsoorten genieten extra bescherming doordat hun nesten jaarrond beschermd zijn. Dit betekent dat deze nestlocaties ook buiten de broedperiode niet mogen worden beschadigd, vernield, weggenomen of op andere wijze minder geschikt of ongeschikt worden gemaakt.

Bureaustudie

Soorten die volgens verspreidingsgegevens voor kunnen komen in het plangebied zijn boomvalk, gierzwaluw, buizerd, huismus, ooievaar, ransuil, slechtvalk en sperwer.

Veldbezoek

Huismus en gierzwaluw

Huismus en gierzwaluw zijn gebouw bewonende soorten. Het gebouw bevat geen geschikte openingen voor gierzwaluw en huismus om verblijfplaatsen in te hebben. Beide soorten worden dan ook niet verwacht in het plangebied.

Slechtvalk

Slechtvalk is een soort die broedt op hoge gebouwen. Deze zijn niet in het plangebied aanwezig, waardoor deze soort kan worden uitgesloten.

Ooievaar

Ooievaar heeft opvallende grote nesten. De soort komt veelvuldig voor in Leidschendam-Voorburg. Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten aangetroffen waardoor ook deze soort kan worden uitgesloten.

Ransuil, sperwer, boomvalk, buizerd

Genoemde soorten zijn allen soorten die nestelen in bomen. Het aanwezige struweel is van zeer geringe omvang waardoor het ook onderhevig is aan veel verstoring (langsrijdend verkeer, wandelaars, kinderen op de speelplaats). Genoemde soorten geven voorkeur aan een verstoringvrije en meer boomrijke omgeving. Voorkomen van deze soorten kan dan ook worden uitgesloten.

Conclusie

Nesten van jaarrond beschermde vogels, zoals huismus, gierzwaluw, slechtvalk, ooievaar, ransuil, sperwer, boomvalk en buizerd zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

5.6 Amfibieën

Bureaustudie

Langs de grens van het plangebied loopt een watergang. Hier worden algemeen beschermde amfibieën verwacht, zoals kleine watersalamander en bruine kikker. Beschermde soorten worden niet verwacht. Daarnaast blijft de watergang behouden.

Wel moet men bedacht zijn op voorkomen van rugstreeppad als de werkzaamheden aanvangen. Rugstreeppad is een echte pionierssoort en houdt van kale gronden. Bouwterreinen zijn dan ook vaak zeer in trek, zeker wanneer er kleine poelen door regenwater ontstaan. Wanneer de werkzaamheden resulteren in geschikt voortplantingswater of het creëren van geschikt habitat voor overwintering is het noodzakelijk rekening te houden met de soort. Gedacht kan worden aan het afschermen van het plangebied met amfibieënschermen.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Vanwege de ligging middenin stedelijk gebied worden geen beschermde soorten verwacht. Wel is het van belang dat er rekening wordt gehouden met rugstreeppad wanneer er braakliggend terrein ontstaat.

5.7 Reptielen

Bureaustudie

In verband met de locatie van het plangebied, middenin stedelijk gebied, worden geen reptielen verwacht. Er is geen geschikt habitat aanwezig voor reptielen.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

5.8 Vissen

Bureaustudie

Op de grens van het plangebied is een watergang aanwezig. Deze blijft echter behouden.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

5.9 Insecten en overige ongewervelden

Bureaustudie

Er worden geen beschermde insecten en overige ongewervelden in het plangebied verwacht.

Veldbezoek

Beschermde insecten en overige ongewervelden stellen specifieke eisen aan hun habitat. Deze ontbreken in het plangebied. Het plangebied bevindt zich middenin stedelijk gebied en bevat geen belangrijke waardplanten zoals bijvoorbeeld iep of sleedoorn.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

6. Conclusie + aanbeveling

Beschermde planten, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten en vissen en worden niet verwacht in het plangebied. Er zijn echter diverse verblijfplaats mogelijkheden aangetroffen waardoor aanwezigheid van vleermuizen niet is uit te sluiten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk.

Het bevoegd gezag hanteert voor onderzoek naar vleermuizen de onderzoeksinspanning uit het vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol stelt dat er in de periode 15 mei t/m 15 juli 3 bezoeken (2x avond en 1x ochtend) worden uitgevoerd én 2 bezoeken (2x avond) in de periode 15 augustus t/m 1 oktober (zie Tabel 1).

Tevens is het van belang dat voordat de bomen waar vleermuiskasten aan hangen gekapt worden, de kasten gecontroleerd worden op aanwezigheid van vleermuizen. Wanneer geen vleermuizen aanwezig zijn kunnen de kasten worden verwijderd mits de permanente compensatie m.b.t. het project waar ze voor hangen is voltooid.

Algemeen voorkomende broedvogels zijn niet uit te sluiten. Geadviseerd wordt om direct voorafgaand aan de werkzaamheden de directe omgeving van het plangebied te onderzoeken of broedgevallen aanwezig zijn. Vooraf maatregelen nemen om te voorkomen dat broedvogels gaan nestelen is toegestaan, mits er geen sprake is van aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten.

Tevens is het raadzaam om, wanneer er voor langere tijd een kaal bouwterrein ontstaat, rekening te houden met rugstreeppad. Om vestiging van de soort te voorkomen kan het plangebied dan worden afgeschermd met amfibieënschermen.

Tabel 1 Onderzoeksinspanning vleermuizen en gierzwaluwen conform protocol

Actie	Periode	Opmerking
Onderzoek vleermuizen	- 15 augustus - 1 oktober 2018	- 2 bezoeken
	- 15 mei - 15 juli 2019	- 3 bezoeken

Ontheffing

Wanneer na onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen van beschermde soorten aanwezig zijn en er overtredingen van verbodsbepalingen genoemd in de Wet natuurbescherming voorzien worden, is het aanvragen van een ontheffing bij Provincie Zuid-Holland noodzakelijk. Mogelijk dat er naar aanleiding van de ontheffing compenserende- of mitigerende maatregelen worden geëist.

Literatuur

- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gierzwaluw. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Huismus. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Rosse vleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., Spoelstra, K et.al. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis Biodiversity Center, Leiden. EIS Kenniscentrum. Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European investabrate Survey - Nederland, Leiden
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen 'Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking P.H.C. Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht
- Netwerk Groene Bureaus (2017). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming. [pdf-document]. Versie juli 2017
- Ministerie van Economische Zaken, 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3.
- Regelink Ecologie en Landschap, 2016. Vleermuisonderzoek basisschool 'De Dijsselbloem', Voorburg, Regelink Ecologie en Landschap, Mheer.

Natura 2000 en NNN: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase>
<http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

Soortinformatie: <http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://ravon.nl/>
<http://vlindernet.nl/>
<http://libellennet.nl/>
<http://sovon.nl/>

Waarnemingen: www.verspreidingsatlas.nl/

Bijlage 1 Wetgeving

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. De Wet natuurbescherming vervangt drie wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De bevoegdheid ligt bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid blijft het Rijk bevoegd gezag.

De Wet natuurbescherming is onder te verdelen in 3 onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van Natura 2000-gebieden en de bescherming van bosopstanden.

Verbodsbepalingen

Er zijn verschillende verbodsbepalingen van toepassing op dit soortenmanagementplan. In de Wet natuurbescherming zijn deze onderverdeeld in Verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De verbodsbepalingen zijn als volgt omschreven:

Bescherming van soorten

Er zijn 3 categorieën met betrekking tot de soortbescherming; Soorten beschermd volgens de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten. De beschermde status van de overige soorten verschilt per provincie. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen;
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, beschadigen of nesten van vogels weg te nemen;
- Artikel 3.1 lid 4 en lid 5: het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Uitgezonderd zijn de soorten die door de AMvB zijn aangewezen. Hieronder vallen onder andere de Canadese gans en de Houtduif.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een ontheffing of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Een ontheffing kan verkregen worden als er geen andere bevredigende oplossing is en er een geldig belang is, zoals:

- de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- luchtverkeer,
- schade aan gewassen,
- bescherming van flora en fauna,
- onderzoek of onderwijs,
- herinvoering van soorten.

Daarnaast mogen de handelingen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Habitatrichtlijn

Soorten die staan in het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn. De soorten staan in bijlage 1. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Er zijn vrijstellingen opgesteld via de provinciale verordening of ministeriële regeling. Een ontheffing kan bij de provincie worden aangevraagd. Ook hier is een geldig belang nodig en mag de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komen. De volgende belangen kunnen een grond zijn voor het verlenen van een ontheffing:

- bescherming van flora- en fauna,
- voorkoming “ernstige schade” aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendommen,
- in belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid,
- Andere dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van wezenlijk gunstige effecten voor het milieu.

Overige soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage van Wet natuurbescherming. Voor de lijst van de overige beschermde soorten zie bijlage 1. Onder dit beschermingsregime is het verboden om:

- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;

Voor deze soorten gelden dezelfde vrijstellingsgronden als bij de soorten van de Habitatrichtlijn en zijn er een groot aantal overige uitzonderingsgronden. Voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden en het algemeen belang geldt er een vrijstelling.

Zorgplicht

Voor alle soorten geldt de zorgplicht. De bescherming van soorten gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. Daar moet zorgvuldig mee omgaan worden. Daarom is de zorgplicht in artikel 1.11 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving en voor Natura 2000-gebieden. Voorkomen, beperken en ongedaan maken zijn hierbij sleutelwoorden.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen ook wel Ecologische hoofdstructuur (EHS) genoemd, is onderdeel van een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn. Het gaat hierbij om zowel kleine en grote natuurgebieden en agrarische gebieden. Al deze gebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland worden met elkaar verbonden via ecologische verbindingzones. De ecologische verbindingzones zorgen ervoor dat er verbindingen aanwezig zijn tussen de verschillende natuurgebieden zodat dieren zich makkelijker van het ene naar het andere leefgebied kunnen verplaatsen. Uiteindelijk moet het Natuurnetwerk Nederland samen met de natuurgebieden in andere Europese landen een aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van deze natuurgebieden en verbindingen dienen vermeden of gecompenseerd te worden.

Wanneer er ontwikkelingen plaatsvinden in NNN-gebieden is conform de Nota Ruimte en daarvoor Structuurschema Groene Ruimte het ‘nee, tenzij’ - regime van toepassing. In principe zijn ruimtelijke ontwikkelingen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken of (natuur)waarden van het gebied niet toegestaan. Het kan alleen doorgaan als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en/of er sprake is

van groot openbaar belang. Voor ingrepen waarvoor geen reële alternatieven mogelijk zijn of die van groot openbaar belang zijn geldt de vereiste schade zoveel mogelijk wordt beperkt door mitigerende maatregelen. Tevens dient er gecompenseerd te worden. Om vast te stellen of de ontwikkelingen door kunnen gaan, dient er getoetst te worden volgens het 'nee, tenzij' - regime. De toetsing hiervoor staat beschreven in 'de Spelregels EHS', opgesteld in 2007 door de ministeries van LNV en VROM en Provincies.

Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora en fauna duurzaam beschermd worden. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit te waarborgen. De in Nederland aangewezen natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, voorheen de Natuurbeschermingswet 1998. In Nederland zijn er ruim 160 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke fauna en flora-soorten. De instandhoudingsdoelstellingen zijn allen beschreven in beheerplannen. Deze beheerplannen worden opgesteld voor ieder Natura 2000-gebied en geven duidelijkheid of geplande maatregelen en activiteiten al dan niet kunnen plaatsvinden. Wanneer er maatregelen of activiteiten uitgevoerd dienen te worden welke schadelijk en/of negatieve effecten op de beschermde natuur kunnen hebben dient een vergunning bij de provincie of soms bij het ministerie van Economische Zaken aangevraagd te worden.

Bosopstanden

De bescherming van bosopstanden kent twee belangrijke aspecten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom (in het kader van de voormalige Boswet) indien kap plaatsvindt in een houtopstand van 10 are of meer, of een bomenrij van 20 bomen. Er geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Dit kan dus per provincie verschillen. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.